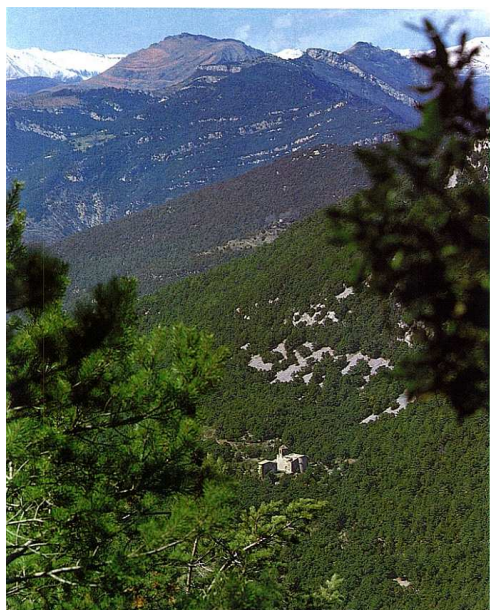

SANT GRAU D'ENTREPERES (Sales de Llierca)

Catalunya Romànica, resum

Situació

Una vista de l'església de Sant Grau d'Entreperes, perduda enmig del paisatge. F. TUR

L'església de Sant Grau o de Santa Maria d'Entreperes és situada a la serra que separa les valls de les rieres de Llierca i de Borró, la qual en aquest indret forma els cingles d'Entreperes, més al sud de Gitarriu. Fent honor al seu topònim (Entreperes = entre pedres), l'edifici fou erigit en una graonada de la serra i des d'ell hom podrà admirar unes boniques vistes sobre les valls del Llierca i del Fluvià.

Mapa: 257M781. Situació: 31TDG692806.

Per arribar-hi cal agafar la carretera comarcal C-150, de Girona a Ripoll. Poc abans del quilòmetre 43, entre Sant Jaume de Llierca i Castellfollit de la Roca, cal agafar, a mà dreta, el trencall que porta a Montagut, localitat de la qual surt la carretera que porta a Sadernes. Des d'aquí surt una pista que va al coll de Faja i Sant Andreu de Gitarriu. En arribar al mas Serradell, hi ha un camí que voreja la muntanya en direcció a migjorn, el qual porta a l'església de Sant Grau d'Entreperes. (JVV)

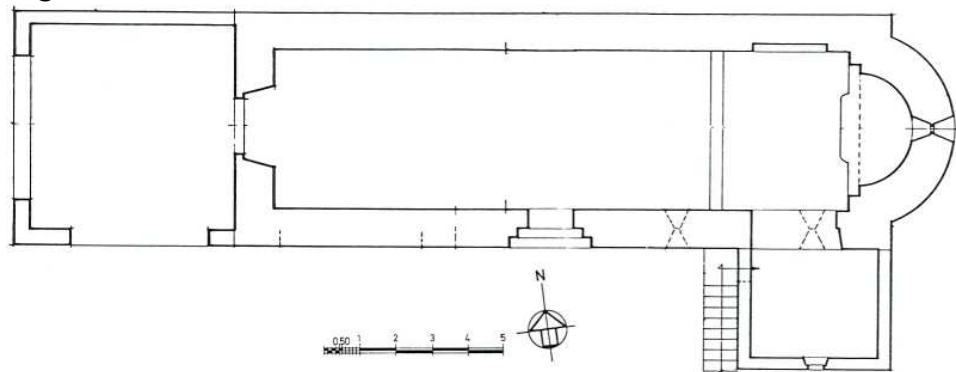
Història

El lloc d'Entreperes és esmentat en la donació que feren els executors testamentaris de Ramon Oliba al monestir de Santa Maria d'Amer d'uns alous situats a Bolòs i "in alio loco que vocant Interpetras", l'any 1031.

Tanmateix, l'existència de l'església de Santa Maria d'Entreperes, construïda al segle XII, no apareix documentada fins el 1228, en què Alemanda de Sales féu donació de les dècimes de diferents parròquies, que tenia en feu del bisbe de Girona, a la capella de Santa Maria Magdalena de Palau de Montagut. Uns anys més tard, el 1265, l'abat de Sant Pere de Camprodon, Mateu, establí a Noguer en una borda, situada a la parròquia de "Sancte Marie de Intraperiis", en canvi d'un cens anyal de 18 sous barcelonesos de tern, tasca de pa i vi i mitja mesura de blat. També en les Rationes decimarum de la seu de Girona dels anys 1279 i 1280 s'esmenten l'església de Santa Maria d'Entreperes, aquest com "ecclesia de Inter Petras" i "ecclesia de Interpetris", respectivament.

L'església d'Entreperes passà a ésser sufragània de la parròquia de Santa Cecília de Sadernes, en època moderna, motiu pel qual Josep Taverner i d'Ardena, bisbe de Girona, obligà el rector de Sadernes a tenir un vicari a Entreperes, ja que en aquesta església hi havia reserva del Santíssim però no sacerdot, l'any 1722, durant la visita que aquest bisbe féu a l'ardiaconat de Besalú. (JFC)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, amb una nau, capçada a llevant per un absis semicircular. Tal com és apreciable, l'estructura primitiva ha sofert diverses modificacions. I. SALA

L'església de Sant Grau d'Entreperes és d'una sola nau, coberta amb volta de canó de perfil apuntat,

i capçada, a llevant, per un absis semicircular que s'obre a través d'un doble plec en gradació, molt acusat, i per un desnivell de dos graons.

La volta absidal arrenca d'una senzilla imposta, que segueix, molt transformada per decoracions posteriors coincidents amb la reforma que allargà la nau, pel sector de ponent on fou oberta una nova porta d'entrada, a la qual hom accedeix per mitjà d'un porxo, obert amb tres arcs. La nau també fou sobrealçada amb unes golfes, amb finestres al costat de migjorn.

L'absis té una finestra, de doble esqueixada, centrada, de factura original, igual que la finestra situada al mur de migdia, al costat de la porta original, ara tapiada. Aquesta porta, en arc adovellat, és emfasitzada per tres arcs en gradació, llisos, els quals arrenquen d'una imposta. Cal remarcar l'existència de dues fornícules obertes als murs laterals de la nau, al seu extrem de llevant.

Una vista de l'exterior de l'església des del costat de ponent. Hom hi pot veure el cos d'edifici, a manera de pòrtic, construït modernament. J. M. MELCIÓ

El campanar de planta quadrada que s'alça sobre el mur de ponent correspon també a la reforma i l'ampliació de l'església.

L'aparell és de carreus, ben tallats i polits, però de mides irregulars que es diferencien notablement de l'aparell de reble travat amb argamassa de les reformes ja esmentades. L'absis presenta, sota el sobrealçament, el ràfec original, format per una senzilla motllura, suportada per mènsules llises.

L'església de Sant Grau d'Entreperes, en les seves parts originals és un perfecte exemple de l'arquitectura garrotxina de la plenitud del segle XII, amb la singularitat de la seva porta, que s'aparta dels models característics de l'esmentat segle en aquesta regió. (MLIC-JAA)

Relleu

Relleu de pedra procedent d'aquesta església i conservat actualment al Museu d'Art de Girona on té el núm. 8 d'inventari. J. VIGUÉ

Al Museu d'Art de Girona es conserva una peça treballada en pedra, de forma trapezoidal invertida i arestes lleugerament corbades, i amb l'interior buidat(*). Presenta dues de les quatre cares decorades a base d'incisions: en la que actualment dóna cap a l'espectador es desenvolupen dos rombes concèntrics que emmarquen una creu de braços iguals, flanquejats per angles de recorregut paral·lel i també concèntrics; a la dreta es repeteix un esquema similar, tot accentuant-se les irregularitats, de manera que la creu és desplaçada cap a la part inferior a la vegada que és de mida inferior. Així, el traç insegur i les composicions confuses palesen una mà de marcades limitacions tècniques.

Pel que fa a l'aspecte temàtic, la presència de la creu pot entendre's com un signe cristològic que pot aparèixer en diversos marcs i sota diferents contextos compositius.

En aquest cas, pot haver-hi el record de peces com la de Sant Feliu de Diana, del Gironès, en què el motiu s'inscriu en un quadrat en posició obliqua; allà, però, el conjunt pertany possiblement al segle X(*). No sembla, però, que la datació de la peça garrotxina obeeixi a criteris d'ordre iconogràfic, alhora que la tosquetat del seu tractament, que reflecteix un àmbit popular, dificulten precisar en aquell sentit. Hom ha proposat uns moments entre els segles XI-XII(*), bé que podem establir punts de contacte amb obres, també marcadament senzilles, la datació de les quals és posterior als límits de l'època romànica, com és el cas de la decoració que ocupa una làpida sepulcral trobada a l'exterior de l'església de Santa Fe dels Solers, a l'Alt Empordà, pertanyent al segle XIV(*). No podem descartar, doncs, unes datacions més avançades per a la peça tractada.

La seva funció es fa igualment difícil de concretar. Hom ha pensat que es pot tractar d'un capitell, fet versemblant d'acord amb la seva forma i dimensions(*). Altres opinions al·ludeixen a una lipsanoteca o a una pica beneitera(*), darrer fet, aquest, que afectà nombrosos exemplars com el també garrotxí de Sant Privat d'en Bas, almenys en un moment posterior al de la seva realització i

que testimonia el seu buidat. De fet, podem acceptar aquesta darrera possibilitat, sense bandejar la primera esmentada en el seu estat originari. (JCSO)

Fotos d'Albert Pratdesaba i Sala, més actuals *Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya*.

